

Lienīte Ansonē - Hospiss LV brīvprātīgā

leva Keiša

IK: Jautājums, kuru jau sen gribēju Tev uzdot ir, kā Tu tiki pie sava vārda? Tu esi nevis Liene, bet Lienīte, un Lienīte, manuprāt, ir vārds, kas sevī ietver mīļumu un privātumu.

LA: Absolūti mājīgi, viena vārda tulkotāja man reiz teica, ka man ir ielikts pilnīgi nepareizs vārds, ka man nav raksturā tādu īpašību, un vārds man ir kā maska uzlikts. Varbūt vecāki zināja, ka tā vajag. Viņi izvēlējās šo vārdu, tāpēc, ka es piedzimu, viņuprāt, ļoti maziņa. Sākotnēji vecāki bija izvēlējušies vārdu Līga, bet pierēģistrēja mani kā Lienīti.

IK: Man šķiet, ka vārds Lienīte palīdz izveidot kontaktu, jo tas ir ļoti atbrūņojoši. Tā nav?

LA: Jā, nav man problēmu, bet tas ir vairāk atkarīgs no manis pašas, vai es gribu izveidot to kontaktu, jo, ja es negribu, tad es negribu. Man piemīt tāda īpašība, ka es jau no agriem skolas laikiem, ļoti redzu cilvēkus, ar katru gadu tas aug augumā, un tā ir mana ļoti liela problēma.

IK: Tā ir tāda kā gaišredzība?

LA: Nē, vienkārši Tu ar ar katru gadu vairāk iemācies redzēt, un Tu redzi vairāk nekā varbūt vajag tajā brīdī.

Vizuālais man vienmēr ir bijis vienalga, man nav nekādu problēmu sveicināties ar bomžu tantēm pie miskastēm, bet ir kaut kas cilvēkos, ko es nemāku nosaukt, kas Tev liek piebremzēt, ne īpaši uzticēties, un parasti tā izrādās taisnība.

Man mājās bērni saka, ka es esmu ragana (smejas).

IK: Kādas ir galvenās lomas, kuras Tev dzīvē pašlaik ir jāizpilda? Man šķiet, ka Tu esi ļoti aktīvs un daudzpusīgs cilvēks.

LA: Ar gadiem lomas drusku mainās. Tagad tāda loma, kurai būtu jābūt galvenajai, ir mani vecāki. Gribās to rūpi lielu uzņemties, bet es tomēr mēģinu to palikt malā, jo mani vecāki vienmēr bijuši ļoti stipri, īpaši dzimtas sievietes – kā tanki var iet, tāpēc gribas ilgāk saglabāt to stipro tēlu, bet tas vecums vienkārši notiek.

Otrs ir mani bērni... tas ir kaut kas tik ļoti mans. Man ir 3 bērni un jau 3 mazbērni, mazmeitiņai ir tikai mēnesītis... Ja es kādreiz domāju, ka mani nosauks par omīti, tas būs galīgi neiederīgi, es neesmu tam gatava, bet tagad man tas liekas tik dabiski...

Nu, protams, es esmu arī sieva savam vīram, gribētu domāt, ka esmu laba sieva.

Un tad vēl darba vieta - es esmu arī vadītāja darba vietā, vadu cilvēkus.

IK: Bez visām šīm lomām, Tev taču ir arī brīvprātīgā loma. Cik svarīga ir šī loma Tavā dzīvē?

LA: Man liekas, ka ļoti svarīga. Tas ir tas svars, kas mani noliek kaut kādā vienā līmenī, dod to emocionālo papildīto gandarījumu. Tu skrien, skrien, skrien, un tā atelpa ir brīvprātīgā darbs, jo Tu esi tik emocionāli papildīts, un to nevar dabūt nekur citur, tie ir citi cilvēki, es jūtu, ka es esmu viņiem vajadzīga.

IK: Kā tas sākās?

LA: Tas sākās vienā dienā, es ļoti labi atceros to dienu. Es biju beigusi slimot. Man bija onkoloģiska saslimšana. Saslimšanas sākumā bija neskaidra situācija, vai audzējs ir ļaundabīgs, vai tomēr labdabīgs. Es biju iztērējusi tik ārkārtīgi daudz savu emocionālo resursu, ka iekšā bija tukšums.

Es cīnījos viena pati, es neteicu savējiem, jo man likās, ja es pateikšu mammai viņa sabruks, ja es pateikšu vīram un bērniem, viņi sāks mani žēlot, bet es tā nemāku, ja mani ļoti sāk žēlot. Protams, viņi uzzināja, bet es tikai smaidīju. No tām šķērēm un svārstībām, sāka "braukt galva". Iedomājies no viena grāvja otrā, tas ir tā it kā tevi ieliktu zārkā – Tev būs traki, nē, tev nebūs traki. Visi Tev saka, ka Tu tik labi izskaties, bet iekšā Tu esi pilnīgi tukšs, Tev ir tikai Tava čaula.

Pēc tam es sapratu, cik tas ir nepareizi, ka Tev nav neviena ar ko pa īstam izrunāties par savām problēmām, bet es joprojām domāju, ka tai nav jābūt ģimenei, ja man būtu bijis blakus kāds brīvprātīgais, kas mani būtu pieturējis pie rokas un teicis, ka ir daudz tādi cilvēki. Un tas mani pamudināja, ka es varu iet un stāstīt cilvēkiem, kam būs jāiet cauri. Kad parādījās sludinājums, es momentā pieteicos.

Es gāju uz onkoloģijas centru un runājos ar sievietēm, kurām bija dažādas krūšu operācijas. Man pašai tas iedeva mežonīgu spēku. Ja Tev tur bija tukšs, tad tas sāka atpakaļ pildīties. Tu jūties citā dimensijā, kad Tu vari palīdzēt citiem cilvēkiem ar vārdu un glāstu, ar mierinājumu, jo savādāk jau Tu nevari. Varu paturēt roku, pamasēt roku, man tā visa nebija... Domāju, ka, ja man būtu blakus bijis tas brīvprātīgais, tad iespējams es būtu savādāk rīkojusies. Tiem stiprajiem ir grūti.

IK: Tā bija savā ziņā tāda kā atgriešanās vesela cilvēka dzīvē?

LA: Emocionāls piepildījums, cita dimensija, spārni. Es vienmēr stāstu, kad man jautā, ka man nav gadījies neviens cilvēks, ko apmeklēju, kas būtu pateicis – ej prom. Ir bijuši konflikti un dažādas lietas. Ir bijis, kad saka, ja Tu sēdi un klusē tad ir OK. Atnāc paklusē pie manis. Fantastiski vienkārši.

IK: Kā Tu sajuti kā runāt ar cilvēkiem? Tu to darīji intuitīvi, vai apmeklēji kādas apmācības?

LA: Mums bija apmācības, nāca ļoti zinoši lektori, daudzas lietas es pat nebiju iedomājusies, kaut vai tā pati tolerance. Jo Tev jau liekas, ka Tu te ar visu sirdi ej, Tu zini labāk un vari stāstīt nez ko, bet tā jau īstenībā nav. Mēs klausāmies, un sadzirdam. Kurš var iekāpt manās kurpēs? Neviens. Es savējiem nestāstīju, es slēpu, bet cits izkļiedzās... nav jau tā pareizā veida, mēs esam dažādi, bet pats galvenais ir, ka Tu jūti gandarījumu no tā, ka vari palīdzēt.

IK: Ko Tu dari, kad paliek smagi?

LA: Kādreiz es krāsoju mandalas, arī pēc dzimšanas datiem izzīmēju, arī pārļoju kādreiz, bet pabojāju redzi, un vairs to nedaru. Tagad mēs ar vīru ceļojam, mums ir suns, un mums ir porcelāns, kuru mēs mežonīgi

mīlam, un ar to nodarbojamies. Man ir ap 300 Latvijā ražotām porcelāna vāzēm, servīzes – Kuzņecovs, Jessens un Rīgas porcelāns. Tā kolekcionēšana ir mūsu abu ļoti liels vaļasprieks – katram savs, bet kopīgs.

IK: Cik jūs ilgi esat kopā?

LA: Mēs esam kopā nu jau jau padsmīt gadu. Tas ir mans otrais vīrs.

IK: Tas arī liecina par atbalstu brīvprātīgo darbam, vai ne?

LA: Ģimene mani atbalsta, vīrs varbūt mazāk, bet nekad neatteiks, ja kaut ko vajag atvest, nekad nepukstēs par manu aizņemtību slimnīcā, un bērni atbalsta materiāli, paprasa vai nevajag kaut ko slimniekiem aizvest. Iesaistīti ir visi, jo tas lielais sapnis ir ne tikai Hospiss māja kaut kur Rīgā, bet Hospiss māja katrā pilsētā, un es varētu būt reģiona vadītāja (smejas).

IK: Tu noteikti varētu, bet kā Tu nokļuvi Hospisā?

LA: Ilze (Hospiss LV vadītāja Ilze Neimane Nešpora) nāca uz “Svēto ģimenes māju” un prezentēja projektu, es klausījos un biju ļoti ieinteresēta, jo iet uz slimnīcu no kādas organizācijas tas ir viens, bet sastāvēt lielā organizācijā, kurai ir sapnis tieši tāds kā es to redzu, un būt uz viena viļņa, ir pavisam kas cits. Tas notika tik dabīgi.

Man ļoti patīk, ka šeit Hospisā neviens nejauca lietas – reliģija, slimnīca. Tu vari aiziet, paņemt un izmantot šīs lietas, kad vajag. Es neesmu tik reliģisks cilvēks, es ticu, bet neesmu tik dziļi iekšā. Laikam tas arī tas, kas vairāk pabīdīja uz Hospia pusi. Es gribu būt tāda kā esmu, bet, lai man ir šie instrumenti, tās kastītes, kuras es zinu, ka es varu paņemt. Mēs katrs esam šī instrumentu kastīte, kurā var atrast pareizo instrumentu.

IK: Tu organizē “Svētku galda” projektu, kā Tev liekas, vai tas ir tāds likumsakarīgs solis?

LA: Tā bija Ilze (Hospiss LV vadītāja Ilze Neimane Nešpora), kas mani uzrunāja. Es domāju, ka tad, kad mēs izvēlamies cilvēkus, mēs redzam, uz ko katrs ir spējīgs. Es arī pati piedalījos Svētku galdos, biju izlaidusi

tikai vienu Svētku galdu, jo tajā laikā nebiju Latvijā. Man tik ļoti gribējās tur būt, ne organizēt, bet būt, tā likumsakarīgi nonācām pie brīža, kad nevar mūsu Ilzes (Hospiss LV izveidotājas Ilze Neimane Nešpora un Ilze Zosule) darīt visu. Tāpēc jau vajag tās instrumentu kastītes. Es esmu viena no instrumentu kastītēm.

IK: Kā Tu jūties šajā ampluā?

LA: Ļoti labi. Man patīk. Ar visām tām nebūšanām, kas mums brīžiem ir. Tas ir pilnīgi kaut kas jauns priekš manis, pilnīgi aizpildīts mans brīvais laiks. Man patīk, ka tās idejas, kas man ir, tiek atbalstītas, neviens neierobežo telpā, neierobežo idejās. Es jau tos cilvēkus slimnīcā pazīstu, viņi mainās, atnāk citi, un atkal es viņus iepazīstu. To galdu es klāju savējiem.

IK: Kā Tu jūties, tad, kad kāds, kam Tu esi pieķērusies, aiziet?

LA: Es par to domāju. Man nav viegli. Ir vajadzīgas supervīzijas, kas kādu laiku nav bijušas. Ir jāsakārto dažas lietas. Tie nav desmitiem cilvēku. Tie kādi četri cilvēki, par kuriem es iedomājos. Man ir viņu telefoni, es neesmu izdzēsusi. Nezinu, cik tas būs ilgi. Šie cilvēki ir pateikuši tādas lietas, kas mani ir dziļi aizķērušas. To manu stīgu.

IK: Tu esi gatava padalīties?

LA: Nevienam vārdā nesauksim. Vienā vakarā man zvanīja Hospiss LV kolēģe un teica, ka ir pacients pie kura vajadzētu aizbraukt. Bija 8.marts, ne tikai sieviešu diena, bet arī mana vīram dzimšanas diena, taču vajag pasēdēt pie smaga, aizejoša pacienta, kurš nevar iemigt. Es aizbraucu, nesu puķi, kuru pazaudēju pa ceļam, ierodos tukšām rokām, un redzu, ka šis cilvēks ir mana dēla vecumā. Es kā mamma braucu īstenībā. Tā lielā uzticēšanās, kas bija no šī cilvēka, ar tekstu - es Tev iedošu izlasīt savu grāmatu, es nevienam neesmu devusi lasīt, bet Tev iedošu. Un cilvēks skatās uz Tevi un redz vairāk, nekā parasts cilvēks, Tu to visu jūti vibrācijās, tas ir kaut kāds virs, ja Tev to pasaka kāds, kurš iet projām un to apzinās. Es braucu mājās un man tirpas skrēja.

IK: Un nepagāja ilgs laiks, kad šī meitene aizgāja.

LA: Es neteiktu, ka man tas šajā brīdī ir smagi, jo cilvēks mocījās, un aiziešana savā ziņā bija kā atvieglojums. Sajūta palika gaiša.

IK: Mēs esam ļoti ierobežoti laikā, jo varam nepaspēt. Tāpēc vienmēr ir jārikojas ātri. Kādus Tu redzi riskus brīvprātīgo darbā?

LA: Viennozīmīgi izdegšana. Izdegšana var Tevi sagraut, vienkārši sagraut. Un tā nav izdegšana darbā, tas ir miljons reižu emocionālāk. Ir vajadzīgas supervīzijas, vienkārša pulcēšanās nav tas. Man ir brīži, kad ir smagi, bet es ar to tieku galā pati. Es nevaru to uzkraut savam vīram, lai gan - viņš jau tāpat redz, un uztaisa man kafiju, vai kādu našķi. To nevar nevienam izstāstīt. Es Tev varu izstāstīt. Tu mani sapratīsi. Es esmu kādreiz pateikusi - nomira mana foršā meitene, bet tā emocija tur nav, jo viņi nav satikuši šo cilvēku. Man šis darbs, ko es daru gadiem, ir iemācījis nošķirt lietas. Tad, kad aizveru vienas durvis, atveru citas un pilnīgi spēju pārslēgties. Es zinu, ka cilvēki domā, ka tas nav iespējams, bet man tā ir. Es ļoti lepojos, ka nenesu mājās darbu. Mans vīrs ir psihologs pēc izglītības, es ieklausos viņā, un tā ieklausīšanās dod impulsus, mierina. Un pēc tam es par to padomāju.

IK: Man šķiet, ka varbūt tas, ka Tu spēj vilkt robežas, arī ir iemesls Tavai jaudai?

LA: Es cenšos vilkt robežas, jo ne no viena nav jāprasa, lai Tu būtu vajadzīgs. Cilvēkiem nepatīk, ka velk robežas, bet Tev ir jādzīvo pēc saviem baušļiem. Ļoti pašam sevi jāpazīst. Un arī tad mēs vēl krītam, ar visu pazīšanu.

IK: Tu atstāj ļoti mīlētas sievietes iespaidu? Tā ir? Tev pietiek mīlestības?

LA: Domāju, kā jā. Es arī no bērniem saņemu daudz mīlestības. Kad mēs satikāmies ar savu otro vīru, es viņam teicu, ka es esmu ļoti mīlēts bērns. Bērniecībā, man bija vecāki, vecvecāki, tante un onkuļi, un es viena. Iedomājies, kādu es saņēmu mīlestību?

IK: Kā Tev šķiet, vai tas Tev palīdz dot šo mīlestību tālāk?

LA: Es domāju, kā jā, jo man tās ir pietiekoši. Es neesmu bērniībā apbižota. Es esmu ļoti priecīga, ka man ir kam dot, jo man liekas, ka ir tik daudz, ka ģimenei nemaz tik daudz nevajag. Savā laikā mēs uz patversmi braucām suņus staidzināt. Mums ir divi suņi no patversmes. Tā došana, tā jau nav slimnīca, no kā tā radās. Tu vienkārši pārej no vienām lietām uz citām. Mums mājās dzīvo arī ukraiņiete ar diviem bērniem. Man liekas, jo Tu vairāk dosi no sevis prom, jo Tev pašam vairosies. Tā ir tā ģimija, kas uzražo mīlestību.

IK: Kā Tu, Lienīt, sevi redzi pēc 10 gadiem?

LA: Es nevaru Tev pateikt. Es negribu tā redzēt kā tas noteikti būs. Man gribētos darīt savu sirds darbu. Lai man tā nauda, kas ir vajadzīga izdzīvošanai, nav ar tādām asinīm jānopelna. Es gribētu tā, ka man pietiek ar mazumiņu, un es varu dot tālāk. Ne jau par velti māte Terēze teica, ka visi ir mīlami.

IK: Un ka Tu redzi Hospisa nākotni?

LA: Kā jau es Tev sākumā teicu, tās ir mazas mājiņas visās Latvijas pilsētās, un es varētu tās vadīt kā reģionālā vadītāja. Jo es vienmēr esmi bijusi reģiona vadītāja (smejas).

IK: Kā mēs varam tikt pie tā Hospisa?

LA: Ja Tu jautā cilvēkiem, vai Tu zini, kas ir Hospiss, tad viena daļa zina, bet citi atkal nē. Mums vajag vairāk tādas lietas, kas par mums pasaka. Vajag, lai mūs pa gabalu pamana tajos Hospiss krekliņos un atpazīst. Varbūt mums vajag labdarības veikalu? Lai mēs ātrāk ģenerējam to naudu, jo ja neuzradīsies kāds miljardieris, kas iedos lielu summu, tad tas būs ilgstošs process. Uz valsti paļauties ļoti jau gribētos, jo valsts - tie ir cilvēki, bet redzi kā mums iet.

IK: Kam tad ir jābūt tajā mūsu Hospisā? Kas ir svarīgs tajā dzīves pēdējā nogrieznī?

LA: Katram jau tas ir savādāk. Ir svarīgi, lai ģimene ir klāt, lai ir mājas atmosfēra, lai ir Tavas lietas. Tu nevari ielikt cilvēku 7 vai 5 vietīgā palātā, jo viņš jau tāpat mirst. Viņam ir jābūt vienam ar savējiem, lai tā ir māja, no kuras cilvēku var izvest pļavā, lai viņš nepaliek viens, lai

viņam ir uzraudzība, pat ja viņam nav piederīgo, la viņš saņem zāles un atsāpināšanu. Man viena paciente reiz teica - es nevaru neko ēst, bet man šausmīgi gribas to ķilavu maizīti, un es saku, nav jau noteikti jāēd, varam pakošļāt un izspļaut, un dabūnam to garšu tik un tā, bet to nevar realizēt lielā kombinātā.

IK: Kādas Tev pašai ir attiecības ar nāvi?

LA: Es esmu par to daudz domājusi, sevišķi pēc mūsu Nāves kafejnīcām. Ja man jautā, vai Tev ir bail no nāves, es saku nē, man vairāk ir bail no tās nāves, kas var gadīties man apkārt, maniem tuvajiem. Es negribētu piedzīvot, ka es kādu pazaudēju. Tā ir tā vislielākā baile un bēda. Es vēl pārdzīvoju sevī, kad ir aizgājis kāds bijušais kolēģis, domāju, nu kā tad tā... Par to ir daudz jārunā. Sērošana ir svarīga. To mēs vispār nezinājām, ka tāda eksistē. Tagad es varu arī pati par to pastāstīt. Kad mana vecmāmiņa bija stipri gados, kādu dienu viņa apsēdās uz gultas un teica, šodien gan es beidzot nomiršu. Un nomira. Skaisti, vai ne?

IK: Nobeidzot mūsu sarunu, ko Tu ieteiktu cilvēkam, kurš tikai apsver iespēju kļūt par brīvprātīgo?

LA: Es ieteiktu atnākt paskatīties, paklausīties, un padomāt par to, ka Tu nebūsi mūžīgi jauns. Tev ir vecāki, mums visiem kādreiz būs jāaiziet... Es gribētu aiziet kā kino, tāpēc ir svarīgi, lai ir vieta, kur kāds par mums rūpētos...